Epidemiologie 2-09 14.4.2009 11:17 Str. 109
proLékaře.cz | 7.12.2026

RECENZE

JOSEF SCHARFEN, ML.: NOKARDIÓZA. DOPORUČENÁ METODA MIKROBIOLOGICKÉ DIAGNOSTIKY NOKARDIÓZY S PŘEHLEDEM LÉČBY NOKARDIÓZY A NÁVRHEM STANDARDNÍHO OPERAČNÍHO POSTUPU. NUCLEUS HK®, EDICE MIKROBIOLOGIE. HRADEC KRÁLOVÉ, 2008, 1. VYDÁNÍ, 148 STRAN, ISBN: 978-80-87009-43-7

Jak v předmluvě ke sličné knížce primáře MUDr. Josefa Scharfena, jr., CSc., píše Pavla Urbášková, „nokardie jsou prastaré a podivuhodné mikroorganismy." Aniž jsme si to uvědomovali, na většinu z nás asi nokardie zapůsobily již v dětství – to když jsme poprvé ucítili pach vlhkého sklepa s bramborami, zápach hniloby anebo vdechli vůni zoraného pole právě zkropeného prvními kapkami deště. Lásku k těmto mikrobům zdědil Joska Scharfen po svém otci a vtělil ji spolu s otcovými i vlastními zkušenostmi do knížky s oním rozsáhlým podtitulem.

Jako recenzent smekám v hlubokém obdivu, co fakt a cenných poznatků se autorovi podařilo vtěsnat do pouhých 148 stránek. Po odborné stránce je text zpracován nanejvýš zodpovědně, závažnější chyby se v něm nenajdou. Přiznávám ale, že v oblasti nokardií nejsem odborníkem, protože mikrobem, jenž mě k nim přivedl nejblíže, byl jen *Rhodococcus equi*.

V původním rukopisu před korekturou mě poněkud zarazil autorův charakteristický a téměř svérázně košatý styl, vyznačující se především až závějemi souběžně kladených slovních spojení, vsuvek (ať v závorkách, či bez nich) i složených vět, v nichž velmi záleží na každé správně umístěné čárce a které bych osobně nejraději rozsekal pomocí vhodně umístěných teček, což se v reakci na mou recenzi autor vynasnažil učinit. Předchozí větou jsem se snažil páně primářův styl trochu napodobit.

Úvod publikace je věnován přehledu historie a významu nokardií. Následuje stať o taxonomii nokardií včetně seznamu 71 druhů izolovaných do r. 2008. V rozsáhlé kapitole „Laboratorní diagnostika onemocnění vyvolaných nokardiemi" je nutno ocenit, že autor na rozdíl od mnoha jiných nezapomněl na význam preanalytické a postanalytické fáze vyšetření. Jádrem této kapitoly (a pro praktikujícího mikrobiologa jádrem celé knihy) je ovšem podrobný popis analytické fáze, totiž mikroskopického a kultivačního vyšetření, identifikace nokardií a vyšetření jejich citlivosti na antibiotika.

Text pokračuje popisem onemocnění vyvolaných nokardiemi, léčbou nokardióz a jejich epidemiologií. Následuje důležitý technický popis materiálu a metod používaných v nokardiologii. Přílohy zahrnují seznam použitých zkratek, přehled tabulek v textu a barevných tabulek a algoritmů na předsádce, obrazovou přílohu, odkazy na internetové stránky o nokardiích, literaturu (pravděpodobně pro úsporu místa omezenou jen na 22 za to nejvýznamnějších, vesměs souborných přehledových textů) a jmenný a věcný rejstřík. Závěrečnou přílohou je pečlivě zpracovaný a poměrně podrobný návrh Standardního operačního postupu vyšetření nokardiózy v laboratoři klinické mikrobiologie, sestávající ze 30 bodů.

Obrazová příloha (autorem většiny z 71 fotografií je až na pár výjimek sám prim. Scharfen) si zaslouží samostatné hodnocení. Stačí však zcela krátce: Tak nádherné a instruktivní barevné obrázky jsem v mikrobiologických publikacích ještě neviděl. Popisy pod nimi jsou po odborné stránce excelentní a jejich četbu jsem si vysloveně užíval. V této souvislosti děkuji autorovi, že vyhověl mé prosbě a v celém textu místo termínu "tyčky", jež mi navozují představu plotu, zkusil užívat termín "tyčinky", který mi připadá pro nokardie i ostatní mikroskopickou havěť přece jen přiléhavější.

Scharfenovu Nokardiózu si jistě pořídí každá diagnostická laboratoř humánní i veterinární lékařské mikrobiologie. Tato cenná knížka však výborně poslouží nejen mikrobiologům, ale vzhledem k širokému výskytu nokardií v prostředí a k přibývajícímu počtu nemocných s postiženou imunitou v ní spoustu důležitých údajů najdou i klinici.

Závěrem s radostí blahopřeji autorovi k záslužné publikaci a děkuji za možnost podrobit její rukopis přátelské recenzi. Učinil jsem to rád a zároveň jsem se mohutně poučil.

Prof. MUDr. Miroslav Votava, CSc.,
přednosta Mikrobiologického ústavu
LF MU a FN u svaté Anny v Brně,
Pekařská 53, 656 91 Brno